

Щодо змін до системи підтримки «зеленої» енергетики та запровадження аукціонів для ВДЕ

Ідея доопрацювання законопроекту 8449 виникла з огляду на велику кількість альтернативних версій, а також низки виявлених ризиків. У серпні 2018 року відбулися публічні обговорення документу в рамках робочих груп при Комітеті Верховної Ради з питань ПЕК, ядерної політики та ядерної безпеки, надалі доопрацювання велось у закритому форматі.

4 грудня 2018 року доопрацьований законопроект 8449-д схвалено Комітетом з питань ПЕК – з рекомендацією прийняти його за основу. Варто зазначити, що пропозиції, відображені в протоколах зборів робочих груп, враховані частково. Як і попередні версії, документу бракує опублікованих економічних та технічних обґрунтувань. Законопроект враховує лише частину ризиків, ідентифікованих DiXi Group в аналітичному огляді попередніх версій законопроектів¹.

Текст, що виноситься на голосування в першому читанні, містить деякі положення, які варто доопрацювати.

Позитивні зміни

- ✓ Ефективний метод проведення аукціону – подача закритих пропозицій з визначеною потужністю і ціною пропозицією
- ✓ Поступове зниження «зеленого» тарифу щороку протягом 2020-2024 рр. для СЕС та ВЕС
- ✓ Обов'язкове проведення аукціонів на електронних майданчиках
- ✓ Запровадження механізму гарантування конкуренції у разі кількості заявок на аукціоні, меншої за обсяг квоти
- ✓ Мінімальні кваліфікаційні вимоги до учасників – право на користування землею, договір на приєднання, розкриття бенефіціарного власника
- ✓ Зниження розміру банківської гарантії
- ✓ Обмеження строку дії виданих, але не реалізованих технічних умов на приєднання.
- ✓ Повна відповідальність за небаланси не пізніше 2024 року для ВДЕ

Положення, що потребують доопрацювання

«ЗЕЛЕНИЙ» ТАРИФ

Підвищення ліміту для побутових установок до 50 кВт

«Зелений» тариф СЕС до 500 кВт без ліцензії

Дія ЗТ залишилась без змін – гарантовано до 2030 року

Зниження тарифів з 2020 року

Диференціація «зелених» тарифів за потужністю

У довгостроковому періоді може загрожувати стабільності енергопостачання в розподільчих мережах низької напруги. Не стимулює до енергоспоживання.

Позитивним кроком є обмеження таких станцій лише для юридичних осіб і лише на дахах та фасадах. Проте створюються паралельні умови із двома різними «зеленими» тарифами для дахових СЕС. Також не надано технічне обґрунтування щодо розміру станцій в 500 кВт.

Загрожує зупинити фінансування нових проектів з потужністю, меншою за межу участі в аукціонах. ЄБРР на фоні невизначеності щодо строків підтримки, як за «зеленими» тарифами, так і за аукціонними цінами, вже зробив заяву про припинення фінансування для нових проектів ВДЕ в Україні.

СЕС на 25%, ВЕС на 11%, БіоЕС на 10% (хоча не планувалось)

Зниження без продовження дії «зеленого» тарифу ризикує зупинити розвиток нових проектів

Замалі ставки для малих ВЕС, відсутність диференціації для СЕС та БіоЕС за потужністю

АУКЦІОНИ

Ціна – єдиний визначальний фактор

Рівні можливості для станцій середньої потужності на аукціонах

Відмова від спеціальних квот

Гранична ціна аукціону – на рівні «зеленого» тарифу

Участь в аукціонах для типів генерації, що досягли 15% від виробітку електроенергії з ВДЕ

Обмежує інші потенційні моделі аукціонів, що їх можна застосовувати для розподілу спеціальних квот

За рахунок ефекту від масштабу великі проекти завжди будуть перемагати ціною. Для забезпечення рівномірності розвитку сектору ВДЕ слід передбачити обов'язковість окремих аукціонів для середньої генерації (1-10 МВт), що приєднується до розподільчих мереж.

Загрожує концентрації СЕС та ВЕС у південних регіонах, єдиний спосіб саморегуляції, що залишається – неможливість отримати договір на приєднання у перевантажених частинах мережі. При цьому зберігається обов'язок приєднувати потужності ВДЕ у операторів мереж.

Для ВЕС існує 3 «зелених» тарифи - не зрозуміло, який саме буде використаний.

Законодавчо визначені «зелені» тарифи не встигають за ринковими змінами – граничні ціни мають корелювати з ринком та з результатами минулих аукціонів.

Крім того, чинний «зелений» тариф не для всіх типів генерації гарантує достатній дохід до 2030 року.

Частка в генерації – ненадійний орієнтир, адже може змінюватись залежно від погодних умов. Кращим орієнтиром є сумарна встановлена потужність певного типу генерації.

¹ http://dixigroup.org/storage/files/2018-09-04/res_auctions_analysis_dixi_2018_ua.pdf

Зниження розміру банківської гарантії до 5,000 євро/МВт (10,000 євро/МВт для переможця)

Наслідки непідписання договору із переможцем аукціону

Стимулювання до швидшої реалізації проектів

Відповідальність за небаланси з 2024 року

Такий розмір не відповідає світовій практиці та може бути занижким, що не стимулюватиме участі в аукціоні лише добросовісних гравців. Крім того, низькі вимоги до банківської гарантії можуть нести ризик участі підставних компаній та імітації конкуренції у перші роки проведення аукціонів.

У разі відмови будь-якої зі сторін в укладенні договору, виконується лише банківська гарантія на користь Гарантованого покупця. Крім цього, непідписання договору – це відтермінування розподілу квот під час аукціонів, що може призвести до невиконання цілей Енергетичної стратегії. Необхідно прописати правила на випадок, коли компанії-переможці відмовляються від підписання договорів.

Основна мета аукціонів - це не лише найнижча ціна, а реалізовані проекти за найнижчими цінами на e/e. Тому варто запровадити стимул, наприклад у вигляді надбавки до тарифу на перші 2-3 роки у випадку реалізації проекту протягом 1 року після підписання договору, а також штрафи за затримку введення в експлуатацію об'єктів.

Поточне формулювання дозволяє компаніям, що виграли аукціон, але побудували станції після 1 січня 2024 року, не відповідати за небаланси в повному обсязі до 2030 року.

Ризики

Поступове зниження порогу потужності для обов'язкової участі в аукціоні	Мінімальна потужність СЕС 10 МВт, ВЕС 20 МВт з 2020 року та 1 МВт і 3 МВт з 2024 року для участі в аукціонах є компромісним варіантом для ринку, але не оптимальним для забезпечення конкуренції. За статистикою, найбільше гравців в сегменті СЕС від 1 до 10 МВт, серед ВЕС розповсюджена практика введення станцій чергами. Таким чином, є ризик що аукціони не запрацюють ефективно через низьку або взагалі відсутність конкуренції до 2023.
Надбавка за місцеву складову до аукціонної ціни	Викривлення конкурентної процедури, прихований протекціонізм, преференції для вузького кола виробників в Україні.
Обмеження кількості аукціонів на рік	Закон обмежує кількість проведених аукціонів – двічі на рік. Кількість аукціонів має визначатись розподілом квот, за необхідністю слід проводити менше або більше 2 аукціонів на рік.
Проведення аукціонів до кінця 2029 року	Ця норма прив'язана до строку дії «зелених» тарифів у якості граничної ціни. Але проведення аукціонів може бути необхідним і після 2030 року. Також, ставки «зелених» тарифів, зафіксовані в законі, не є надійним показником для граничних цін.
Загальна квота для біомаси, малих ГЕС, геотермальної енергії	Технологічно-нейтральні аукціони для малорозвинених типів генерації в Україні не будуть ефективні.
Витрати за небаланс Гарантованого покупця переносяться у тариф ОСП	Не стимулює Гарантованого покупця до покращення систем прогнозування генерації та зниження обсягів небалансів.
Політичний характер встановлення квот	Законопроектом передбачається затвердження щорічних квот Кабінетом Міністрів за поданням Міненерговугілля, що готується на основі пропозицій Держенергоефективності та ОСП без публічного обговорення.
Нові правила щодо строку дії технічних умов на приєднання до мереж	Для ТУ старіше 2 років без декларацій або дозволу на початок будівництва пропонується анулювання технічних умов. Ця норма не дає часу учасникам ринку адаптуватись до змін законодавства. Слід стандартизувати нові строки дії всіх ТУ незалежно від їх давності.

Оцінка DiXi Group

ДООПРАЦЬОВАНИЙ ЗАКОНОПРОЕКТ 8449-Д:

- фокусується на аукціонах для великих проектів
- не вирішує всіх проблем із діючою системою «зелених» тарифів
- поки не створює ефективних умов для розвитку малої та середньої генерації
- Законопроект враховує ряд важливих правок, що пропонувались експертами під час робочих груп. Проте, для запровадження ефективних аукціонів необхідно доопрацювати окремі положення, щоб мінімізувати ризики

Рекомендації DiXi Group

- Прийняти законопроект у першому читанні, розпочати підготовку до другого читання
- Надати законопроект перед другим читанням на експертизу Секретаріату Енергетичного Співтовариства, для отримання висновку щодо відповідності вимогам законодавства ЄС, зокрема Директиви 2009/28/ЄС
- Залучити міжнародних експертів, які мають досвід запуску та проведення аукціонів ВДЕ у країнах із схожими економічною ситуацією та регулюванням енергетичного сектору